

From where do we derive that he should not dye – מנין שלא יצבע

Overview

The תוספות states that we derive איסור צביעה (dyeing) and איסור הנאה from the three ערלה expressions in the פרשה.¹ Our תוספות explains why it is necessary to have two extra ערלה words to teach us איסור הדלקה and צביעה, once we know איסור הנאה. Seemingly צביעה and הדלקה should be included in the איסור הנאה.

תוספות asks:

ואם תאמר כיון דנפקא לן דאיסור בהנאה אמאי איצטריך לאיסור צביעה והדלקה –

And if you will say; since we derived from the word וערלתם that ערלה is prohibited and ערלתו why is it necessary to have the additional words of איסור צביעה and איסור הדלקה to prohibit dyeing and igniting. Dyeing and lighting are benefits; once we know that ערלה is prohibited it is obvious that צביעה and הדלקה are prohibited.

תוספות answers:

ואומר רבינו יצחק דסלקא דעתך דצביעה לא חשיב הנאה דלא הוי אלא חזותא בעלמא- And the ר"י answered that one may have thought that dyeing is not considered deriving a benefit from ערלה for it is merely an appearance. There was no substantive change in the item that was dyed. Therefore one might have thought that nothing was gained from the ערלה by dyeing something with ערלה.

כדאמר בהגוזל (שם קא, א ושם) אהך מילתא גופא² –

as the גמרא states in פרק הגוזל concerning the very same issue. Therefore there is a special (ערלתו) איסור צביעה to include.

תוספות continues to explain why a איסור צביעה is necessary to forbid הדלקה:

וכן הדלקה סלקא דעתך דשריא כיון דהוי דרך ביעורו³ –

And we may have also assumed that igniting ערלה is permitted since this ערלה is derived in the process of destroying it. This type of הנאה may be

¹ The תורה writes (ויקרא [קדושים] יט, כג) that לא יאכל לכם ערלים יהיה לכם ערלים לא יאכל.

² The גמרא there queries (concerning ממנויות) if the value of the dye is considered to be in the dyed wool. The גמרא initially attempted to resolve it from a ברייתא concerning a garment which was dyed ערלה that it is to be burnt, proving that חזותא מילתא (a change in appearance is meaningful [monetarily]). The גמרא there refuted this resolution for we can answer that by ערלה the תורה forbids even a לעינים (and cites our ברייתא of ויערלתם וכו' to prove his point). This indicates that elsewhere מילתא and it would generally not be considered a tangible הנאה. It is only because of the extra ריבויים that we forbid dyeing.

³ The משנה in ג, ב includes ערלה in the נשרפין (see פנ"י and הערה 87 and פנ"י).

permitted; therefore the תורה adds a ריבוי (of ערלים) that even a הנאה of הדלקה is also forbidden.

איסור הדלקה anticipates a difficulty concerning תוספות

ולמאן דאמר אין שבח עצים בפת דשרי עצים בהדלקה⁴ –

And according to the one who maintains that the value of the fire wood is not transferred to the bread, and he permits deriving הנאה from burning the wood; why therefore do we maintain here that one is not permitted to derive benefit from ערלה even while it is being burnt?!⁵

תוספות replies:

הא דאסור קרא הכא היינו בשמן דהוי בעין כשדולק בנר –

That which the פסוק forbids burning here by ערלה that is only concerning burning oil which is intact and visible when it is burning in a lamp -

אבל עצים נעשה גחלים והשלהבת בא מן הגחלים –

However firewood becomes coals first and the flame comes from the coals, therefore we say אין שבח עצים בפת and it is permitted; since no benefit is derived directly from the איסור עצים. The benefit is realized only after the איסור is destroyed and changed into coals. However the benefit from lighting the oil is attained while the oil is visible and unaltered.

תוספות asks:

ואם תאמר אמאי איצטריך קרא גבי תרומה טמאה להתיר –

And if you will say; why, concerning תרומה טמאה, is a פסוק necessary to permit us to derive הנאה from it when burning it -

דרשינן⁶ לך⁷ שלך תהא להסיקה תחת תבשילך דהכא איצטריך קרא למיסור⁸ –

⁴ See the סוגיא on כו, ב ואילך. According to the חכמים if one baked bread with ערלה, the bread is permitted to be eaten. See following footnote # 5.

⁵ It seems from this question (and from the words 'דשרי עצים בהדלקה') that תוספות assumes that according to תוספות שבת כה, א one is permitted to use איסורי הנאה עצים of ערלה for firewood. See (קרח) ית, ח that the only איסור of הנאה is to make it into a footstool (לקמן כז, ב); indicating that burning it for fuel is permitted.

⁶ שבת כה, א.

⁷ The word תרומות is plural, referring to both תרומה טהורה and תרומה טמאה (nevertheless) the פסוק states לך, indicating that even תרומה טמאה (in a limited sense).

⁸ If there were not an extra פסוק to teach us איסור הדלקה by ערלה we would assume that הדלקה is מותר (even though ערלה is אסורה בהנאה), we should therefore also assume that תרומה טמאה is מותר בהדלקה (for הדלקה is not part of איסור הנאה unless there is a special פסוק to forbid it).

For we interpret the word לך to mean that (even) the תרומה טמאה should be yours to ignite it under your cooked meal; why is this פסוק necessary to permit הדלקה, when here by ערלה a פסוק is necessary to forbid הדלקה.

answers: תוספות

ויש לומר דסלקא דעתך דנילף ממעשר הקל דאסר ביה הבערה דכתיב לא בערתי ממנו- And one can say; that if not for the פסוק of לך which is תרומה טמאה by איסור הדלקה, one may have thought that we should derive an איסור הדלקה by תרומה⁹ מעשר שני which is more lenient than תרומה טמאה from מעשר שני as it is written,¹⁰ 'I did not burn it' -

כדאמר בפרק במה מדליקין (שבת כה, א ושם) ומה מעשר הקל אמרה תורה¹¹ וכולי: כדאמר בפרק במה מדליקין (שבת כה, א ושם) ומה מעשר הקל אמרה תורה¹¹ וכולי: as the גמרא states in מדליקין, 'and what if by מעשר, which is lenient, the תורה states, etc.

Summary

איסור צביעה (for it is merely an appearance) or איסור הדלקה (for it is part of the destruction process). The איסור הדלקה is only by oil where the איסור is בעין however by firewood it may be permitted (according to the מ"ד אין שבה עצים בפת).

Thinking it over

תוספות explains that we need a פסוק to permit תרומה טמאה בהדלקה for otherwise we would have derived איסור הדלקה from מע"ש. Why did not תוספות state that we would have derived the איסור הדלקה from ערלה?¹²

⁹ מותר לזרים מע"ש while אסורה לזרים תרומה is more lenient than מעשר שני.

¹⁰ מעשר שני to (also) referring; לא בערתי ממנו בטמא פסוק reads. דברים (תבא) כו, יד.

¹¹ The גמרא there asks that by הקדש טמא of מע"ש to prove that one may not burn oil of מע"ש. The גמרא there asks that by the same ק"ו one should not be permitted to burn תרומה טמאה and the גמרא cites a מיעוט to exclude תרומה טמאה from this ק"ו. This explains why a פסוק is needed to permit בהדלקה תרומה טמאה.

¹² See שמאול דבר.